

Nous lideratges per a una nova societat

S'ha produït un fenomen inesperat que pot haver sorprès molta gent: han començat a sorgir dones que lideren moviments socials amb empena i criteri. Des d'institucions consolidades fins a plataformes de nova creació, empenyent la resposta reivindicativa a situacions injustes o el procés sobiranista, les dones nodreixen una bona part d'aquests moviments i, en molts casos, els lideren. Muriel Casals, presidenta d'Òmnium; Àngels Guiteras, presidenta de la Taula del Tercer Sector; Ada Colau, portaveu de la PAH; Teresa Forcadell, impulsora d'un procés constituent a Catalunya; Itziar González, membre de la Crida a la Desobediència Civil pels Drets Ciutadans; Carme Forcadell, presidenta de l'Assemblea Nacional Catalana; Lucía Caram, impulsora del projecte Mosaïc de salut mental i de la Fundació Rosa Oriol, per dir només algunes de les més conegudes.

Observant aquest panorama, sorgeixen algunes preguntes. Com és que s'han fet tan visibles? Si segons el Monitoratge Global de Mitjans (2010), la presència de les dones als mitjans de comunicació és del 28%, què les fa interessants per als mitjans? I encara altres interrogants: tenen alguna cosa en comú? Per què apareixen ara? Què aporta de nou el seu lideratge?

És cert que cap d'elles acaba d'arribar, totes tenen una llarga trajectòria en la lluita pels drets civils, per la justícia social i per la democràcia. Amb algunes peculiaritats: Muriel Casals i Itziar González han tingut càrrecs polítics i Lucía Caram i Teresa Forcadell pertanyen a ordes re-

ligioses. Un altre element en comú és que totes tenen formació acadèmica –provenen de diverses disciplines: filosofia, econòmiques, comunicació, psicologia, arquitectura, medicina i teologia– i comparteixen una facilitat per la comunicació: algunes actuant com a portaveus, com Ada Colau o Teresa Forcadell, d'altres, com Carme Forcadell, des del coneixement com a llicenciada en comunicació, col·laborant habitualment en mitjans escrits, o la monja dominica Lucía Caram, que dirigeix i realitza un programa de ràdio setmanal, *Punt de trobada*, a Ràdio 4. Si bé totes atenen els mitjans sense problemes, Itziar González i Muriel Casals intervenen de manera regular en tertúlies radiofòniques o de

ELVIRA ALTÉS

INVESTIGADORA EN COMUNICACIÓ I GÈNERE

Les noves líders no demostren cap interès pel poder ni pels diners, i resulten creïbles

aquí sorgeixen aquestes dones amb una nova mirada, més empàtica cap a les persones i menys imbricada en els poders tradicionals, amb ductilitat i talent per cercar alternatives, i amb l'atreviment per dir allò que no s'ha de dir, a ser políticament incorrectes si cal, i a articular les preocupacions que interessen a la gent, que usen la intel·ligència emocional (o el que abans se'n deia *intuïció femenina*) i no de-

televisió. I una altra dada és que gairebé totes han publicat un llibre o més.

La societat travessa una situació de tal complexitat que obliga a buscar alternatives i respostes més enllà de les vies i solucions que la política, l'economia i les institucions existents poden oferir. I

mostren cap interès ni pel poder ni pels diners. O sigui, que resulten creïbles i el seu discurs arriba fresc i estimulant a la població. D'altra banda, els fracassos reiterats de la política i de l'economia per treure de l'atzucac el gran nombre de persones que estan en situació crítica ha anat reunint una massa crítica que està desitjosa de sentir altres veus, menys contaminades, que aportin vies de sortida, comprensió i també consoling.

Aquesta fornada de dones que emprenen un lideratge de consens, no autoritari ni jeràrquic, i posen en circulació altres maneres d'entendre la intervenció social i la democràcia són hereves d'aquelles altres dones de la Transició a qui van anomenar "filles del rock and roll". Eren dones que van lluitar per canviar les lleis masculistes i injustes del franquisme, que van entrar al mercat de treball i a les universitats i que van demostrar amb el seu exemple que hi havia molta llibertat disponible. Les noves líders treballen per eixamplar els límits d'aquesta llibertat i per incorporar valors que tradicionalment s'han considerat femenins, com el respecte i l'atenció cap a les persones, el valor de la cura per tothom, però sobretot cap als més febles, i la preservació de la vida i el dret dels pobles. I aquest lideratge l'exerceixen a partir del valor de la paraula (que tant ha costat d'aconseguir a les dones), identificant i assenyalant les situacions conflictives, afrontant nous reptes i estimulant el canvi en tots els àmbits socials, des de les institucions a l'empresa i el món financer fins a la política i els que la representen. Tant de bo se'n surtin! Ens en sortim!

XAVIER BERTRAL

A una altra velocitat

Hi ha aquella preciosa cançó de Franco Battiato, *I treni di Tozeur*, que parla de "les ganes de viure a una altra velocitat". Són unes ganes tan velles com l'anar a peu. Les sentim nosaltres i les devien sentir els nostres rebesavis, tot i que ells circuessin en carros de cavalls, escrivissin parsimonioses cartes que trigaven setmanes a arribar al destinatari, fessin tranquil·les passejades a la font les tardes de diumenge o viatgessin en trens de vapor a ritme de bicicleta. Què ho fa que sempre duquem al damunt aquesta angoixa vital, aquestes ganes de frenar, aquesta sensació que la vida se'n escapa com l'aigua entre els dits, aquesta necessitat d'assaborir l'instant?

Ara en donem les culpes a l'acceleració comunicacional: sempre estem connectats i sempre estem en moviment. Diem: el món s'ha fet petit, el nostre cervell no descansa mai. Anem d'un estimul a l'altre sense solució de continuïtat. Saltem de pantalla en pantalla, d'avió en avió, tot ho engolim amb voracitat, fins i tot els amics i els

amors, tots els plaers i totes les penes. Sí, tot això és així. Però quan aparentment –segons els nostres estàndards actuals– el temps passava amb més calma, els neguits també els dúiem a sobre, el que passa és que els construïem amb uns altres materials.

Situem-nos, per exemple, ara fa un segle, a la Catalunya de les lluites obreres, un país dual de burgesos cosmopolites i immigrants miserables, una societat marcada per la nova cultura cívica del Noucentisme i l'experiment de les avantguardes, per la cocaïna i la vida alegre del Paral·lel i del Xino, per l'incipient catalanisme de masses i el tradicional caciquisme de sempre, pels tramvies i els primers *autos*, per l'esport com a nova religió i per la religió com a vell *hobby* obligatori, per la redescoberta del mar com a font de plaer i del Romànic de muntanya com a font espiritual, per la primera màgia del cinema... Aque-

IGNASI ARAGAY

DIRECTOR ADJUNT

L'estrès polític, empresarial i cultural d'ara és, si fa no fa, com el que tenia el país fa un segle

lla era una societat sense vacances pagades, encara sense llum elèctrica a la majoria de cases, sense prou llibertat i sense gaires mitjans materials per a la immensa majoria de la població.

Però, en canvi, aquella societat catalana de fa un segle era fantàsticament dinàmica i tan esbojarrada com la d'avui. Hi havia per a molts l'estrès per assegurar-se la subsistència, per als més moderns l'estrès per agafar el tren del progrés, per als polititzats l'estrès per construir un país nou, per als que tenien esperit artístic l'estrès per viatjar a París i per pintar i escriure el futur, per als emprenedors l'estrès de fer diners i fer fàbriques i fer fama, per als inventors l'estrès de la ciència i la tècnica. Si ara ens imaginem aquell món, el veiem en blanc i negre, com una seqüència d'imatges sincopades tipus *stop motion*, una pel·lícula d'animació dibuixada amb fotogrames que no

acaben d'enllaçar del tot, com si entre l'un i l'altre el temps s'aturés. La sensació òptica de la *stop motion* és equivalent a la idea de lentitud que projectem cap als temps passats, com si abans el ritme de les agulles del rellotge fos un altre. Doncs no: siguin de sol, de sorra, d'agulles o digitals, els rellotges sempre han marcat el pas del temps a la mateixa velocitat.

Què ens passa, doncs, avui? Ens passa el que li ha passat sempre a l'home des que és home. Ens passa que només tenim una vida i que la volem viure amb plenitud i, a sobre, sense presses. Volem viure molt i, si pot ser, molt a poc a poc. La nostra sensació d'acceleració és perfectament real. Ho és tant, que és una sensació que duem incorporada de fàbrica des del dia, ara fa uns quants milions d'anys, que vam adquirir consciència, que vam començar a preguntar-nos qui som i què fem en aquest món... I què fem en aquest món? El que podem. Però fem el que fem, sempre acabem desitjant viure a una altra velocitat.